

PROCEDURE VALORISATIE

P 15-04

Rev 03

P 1 van 6

Goedkeuring

Patrick Semal
Diensthoofd WDP

Opgesteld door: Diensthoofd WDP

SEMAL Patrick
Chef service Scientifique Patrimoine

Inhoudsopgave

1	Voorwerp en toepassingsgebied	1
2	Definities en afkortingen	1
3	Werkmethode.....	2
3.1	Beschikbaarstelling van de informatie in verband met het (de) specimen(s).....	2
3.2	Beschikbaarstelling van de specimens voor studie.....	2
3.2.1	Binnen het KBIN	3
3.2.2	Buiten het KBIN	4
3.2.3	Specificiteiten van de collectie Antropologie en Prehistorie.....	4
3.2.4	Specificiteiten van de collectie Entomologie	4
3.2.5	Specificiteiten van de collectie Geologie	4
3.2.6	Specificiteiten van de collectie Recente Invertebraten.....	5
3.2.7	Specificiteiten van de collectie Paleontologie.....	5
3.2.8	Specificiteiten van de collectie Recente Vertebraten	5
3.3	Uitlening voor tentoonstellingen.....	5
3.3.1	Interne tentoonstelling	5
3.3.2	Externe tentoonstelling	6
4	Referentiedocumenten.....	6
5	Overzicht van de wijzigingen	6

1 Voorwerp en toepassingsgebied

Deze procedure beschrijft de werkwijze voor de valorisatie van de specimens en gerelateerde voorwerpen van de collecties van het KBIN en van de informatie die hiermee verband houdt.

2 Definities en afkortingen

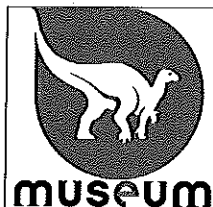
Collectie Antropologie en Prehistorie: de antropologie- en prehistoriecollectie omvat alle recente of fossiele antropologische specimens, alle archeologische of etnografische specimens, met inbegrip van restanten van fauna afkomstig van archeologische opgravingen met kenmerken van antropogene activiteiten.

Collectie Entomologie: de entomologiecollectie omvat alle recente insecten, alle arachnomorfen (Acari – mijten, Ixodida - teken, Amblypygi - zweepspinnen, Araneae - echte spinnen, Opiliones - hooiwagens, Palpigradi - microschorpioenen, Pseudoscorpiones - bastaardschorpioenen, Ricinulei - capucijnspinnen, Schizomida, Scorpiones - schorpioenen, Solifugae - rolspinnen, Thelyphonida - zweepstaartschorpioenen, ...) en alle Myriapoda (Diplopoda, Chilopoda, ...), Collembola en Diplura

Collectie Geologie: de geologiecollectie omvat gesteenten, mineralen, meteorieten en beschrijvingen van boringen en ontsluitingen.

Collectie Recente Invertebraten: de recente-invertebratencollectie omvat alle levende of recent uitgestorven invertebraten, met inbegrip van die uit het quartair (holoceen en pleistoceen), maar zonder de insecten, de arachnomorfen en de myriapoden. De collecties omvatten zowel Belgische als referentiecollecties met buitenlands materiaal.

Collectie Paleontologie: de paleontologiecollectie omvat alle fossiele specimens van alle groepen van de systematiek met uitzondering van de fossiele specimens van de antropologie- en prehistoriecollectie en van bepaalde specimens van andere collecties van het KBIN.

PROCEDURE VALORISATIE

P 15-04

Rev 03

P 2 van 6

Collectie Recente Vertebraten: de recente-vertebratencollectie omvat alle vissen, amfibieën, reptielen, vogels en zoogdieren, met uitzondering van de recente specimens van de antropologie- en prehistoriecollectie.

Gerelateerd object: alle objecten gelinkt aan een specimen, bijvoorbeeld een vogelnest of een termietennest.
Bezoeker van de collecties: externe persoon die geen deel uitmaakt van het KBIN en die ter plaatse de collecties consulteert, dwz de specimens en/of de gerelateerde objecten en/of de gerelateerde documentatie.

3 Werkmethode

De collecties kunnen op verschillende manieren worden gevaloriseerd, in functie van het beoogde doel. De belangrijkste zijn:

- identificatie van specimens;
- het wetenschappelijk onderzoek op de collecties (taxonomisch, stratigrafisch en/of ander onderzoek);
- onthaal en begeleiding van bezoekers;
- het gebruik van de collecties voor educatieve doeleinden met nadruk op tentoonstellingen;
- beheer van binnenkomende en uitgaande leningen met inachtneming van de nationale en internationale wetgeving inzake het transport van gevaarlijke stoffen en biologisch materiaal;
- gebruik van digitaliseringsresultaten voor wetenschappelijk onderzoek en voor educatieve doeleinden.

De persoon die specimens uit de bewaarplaatsen haalt (conservator, collectiebeheerder of wetenschapper met toelating) is verantwoordelijk om de specimens na gebruik op hun oorspronkelijke bewaarplaats of in een nieuwe bewaarplaats in akkoord met de betrokken conservator terug te zetten.

Bij deze verplaatsingen van specimens wordt de toestand van de specimens en de conformiteit van de etiketten gecontroleerd, en indien nodig, worden de specimens met hun etiketten in aangepaste containers geplaatst.

3.1 Beschikbaarstelling van de informatie in verband met het (de) specimen(s)

De informatie in verband met het (de) specimen(s) is beschikbaar via de databank DaRWIN, toegankelijk via het adres darwin.naturalsciences.be of collections.naturalsciences.be.

De inschrijving van de informatie in deze databanken wordt uitgevoerd door de betreffende personeelsleden van de WDP en/of door personeelsleden van de OD's.

Er zijn 2 toegangsniveaus voor de consultatie: anoniem en geregistreerde gebruiker.

De aan het (de) specimen(s) gerelateerde informatie die niet beschikbaar is via de databank DaRWIN of collections.naturalsciences.be, kan op aanvraag bij de betreffende conservator worden opgevraagd.

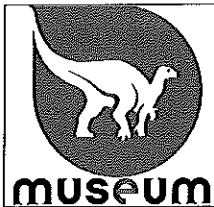
De gedigitaliseerde beelden in hoge resolutie en de 3D-modellen van typespecimens en gefigureerd specimens zijn beschikbaar via de databank virtualcollections.naturalsciences.be.

De gegevensbank DaRWIN exporteert wekelijks alle publieke gegevens naar biocase en geocase, waardoor deze gegevens kunnen worden gebruikt door GBIF (Global Biodiversity Information Facility).

De toegang tot de gegevens wordt geregeld door internationale verdragen (bijv. Inspire), bilaterale akkoorden of specifieke overeenkomsten. De gepubliceerde gegevens kunnen worden gebruikt mits vermelding van de bron (bijvoorbeeld: Royal Belgian Institute of Natural Sciences, Brussels (2012). *Conus magus* Linnaeus, 1758. Distribution accessed through darwin.naturalsciences.be, or at <http://www.naturalsciences.be/science/collections>). De toegang tot de gegevens gebeurt in overeenstemming met de licentie Creative Commons « Naamsvermelding-NietCommercieel-GeenAfgelideWerken 2.0 België ». Er mag door derden geen commercieel gebruik van de niet gepubliceerde gegevens worden gemaakt zonder voorafgaande toestemming van de Algemeen Directeur.

3.2 Beschikbaarstelling van de specimens voor studie

De collecties staan ter beschikking van de professionele wetenschappelijke gemeenschap en de burgerwetenschap ('citizen science').

PROCEDURE VALORISATIE

P 15-04

Rev 03

P 3 van 6

Voor een destructieve analyse van de specimens (geheel of gedeeltelijk) moet de aanvrager het formulier aanvraag tot destructieve analyse invullen en dit ter goedkeuring voorleggen aan de betreffende conservator. Eventuele ingrepen op de specimens worden gedocumenteerd in het dossier van de destructieve analyse, in geval van complete vernietiging van een specimen moet de procedure voor de declassering van specimens toegepast worden (zie procedure P15-01 Verwerving).

Bij de teruggave van de ter beschikking gestelde specimens controleert de WDP de toestand van de specimens, wordt hun terugkeer geregistreerd en worden ze teruggeplaatst in hun ad-hoc bewaarplaatsen. Hierbij wordt het spookspecimen vervangen door het origineel.

In geval van schade worden eventuele restauratiehandelingen uitgevoerd en gedocumenteerd.

De data "binnenkomende/buitengaande specimens van de bewaarplaatsen" worden geregistreerd en geklasseerd door de WDP.

3.2.1 Binnen het KBIN

3.2.1.1 Onderzoekers van het KBIN

De onderzoekers van het KBIN die een aanvraag tot permanente toelating tot toegang tot de bewaarplaats(en) hebben ondertekend, krijgen toegang tot de betreffende bewaarplaats(en) met hun persoonlijke badge. Behalve naleving van de voorschriften die zijn beschreven in de aanvraag tot toelating, moeten zij alle binnenkomende en buitengaande specimens in en uit de bewaarplaatsen registreren met een spookspecimen.

De onderzoekers van het KBIN die geen aanvraag tot permanente toelating tot toegang tot de bewaarplaats(en) hebben ondertekend, moeten zich altijd tot de WDP richten om de betreffende bewaarplaats te openen. De toegang gebeurt onder toezicht van een personeelslid van de WDP en wordt verzekerd tijdens de vaste werkuren. In dit geval is het de WDP die alle binnenkomende en buitengaande specimens in en uit de bewaarplaatsen registreert met een spookspecimen.

3.2.1.2 Externe bezoekers

Externe bezoekers die toegang wensen tot de specimens van de collectie, moeten een schriftelijke aanvraag richten aan de verantwoordelijke conservator of collectiebeheerder, met vermelding van de gewenste specimens, de aard van het onderzoek, de datum en de duur van het bezoek.

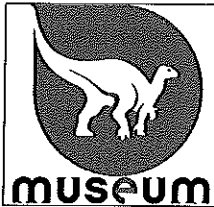
De aanvraag wordt pas goedgekeurd als ze minstens 15 werkdagen op voorhand werd ingediend, tenzij er een specifieke overeenkomst is.

De betrokken conservator moet de aanvrager binnen een maximum termijn van 15 werkdagen antwoorden. Elke conservator houdt een lijst bij met bezoekers van zijn collectie.

Na aanmelding van de bezoeker aan het onthaal van het KBIN, geeft de WDP hem het formulier "Visitor sheet" met de algemene gegevens van de bezoeker en zijn aanvraag, de algemene voorwaarden tot gebruik van de collecties evenals een tevredenheidsformulier dat na zijn bezoek aan de WDP wordt terugbezorgd.

De WDP zorgt ervoor dat de gevraagde specimens in aangepaste onderzoeksomstandigheden ter beschikking worden gesteld. De WDP registreert het weghalen van de specimens uit de bewaarplaatsen met spookspecimens.

De bezoeker mag de stukken die hij onderzoekt, voor persoonlijk gebruik of voor wetenschappelijke publicaties fotograferen. Commercieel gebruik is niet toegestaan en hiervoor moet er een afzonderlijke schriftelijke aanvraag worden ingediend. Als de bezoeker het studiemateriaal voor zijn publicaties gebruikt, moet hij de specimens van het Koninklijk Belgisch Instituut voor Natuurwetenschappen duidelijk herkenbaar maken door één van de afkortingen van het instituut (KBIN, IRSNB, RBINS) te gebruiken, met daarna het registernummer of elk ander identificatienummer.

PROCEDURE VALORISATIE

P 15-04

Rev 03

P 4 van 6

3.2.2 Buiten het KBIN

Het KBIN verstuurt alleen specimens voor onderzoek buitenshuis naar wetenschappelijke instellingen of naar privé-personen die door de wetenschappelijke gemeenschap van hun studiegebied zijn erkend. Deze verzending gebeurt ofwel op vraag van het KBIN (bijv. aanvraag tot expertise), ofwel op vraag van de ontlener. In dit laatste geval moet deze een schriftelijke aanvraag indienen bij de verantwoordelijke conservator, met vermelding van de gewenste specimens en de aard van het onderzoek. De betrokken conservator stelt een uitleenbon voor studie op, specifiek voor elke collectie.

3.2.3 Specificiteiten van de collectie Antropologie en Prehistorie

In het geval van een staal voor destructieve analyse in het kader van een onderzoek, zal het specimen voorafgaandelijk op volgende wijze in MARS worden gedocumenteerd en geregistreerd:

- Digitale fotografie in hoge resolutie vóór bemonstering;
- Afgietsel in hoge resolutie vóór bemonstering (optioneel);
- 3D-opname vóór bemonstering (optioneel);
- Digitale fotografie in hoge resolutie na bemonstering (optioneel);
- Gewicht van het genomen monster(optioneel).

3.2.4 Specificiteiten van de collectie Entomologie

Het prepareren van genitalia en daarmee gelinkte structuren wordt niet gezien als destructieve analyse.

Het verpakken en opsturen van specimens gebeurt volgens de instructie Verpakking en Verzending Entomologie.

3.2.5 Specificiteiten van de collectie Geologie

Destructieve bemonstering.

Gesteenten en mineralen

In dit geval is er geen specifieke regel wat betreft de maximale hoeveelheid uitgeleend materiaal. Dit wordt geval per geval geëvalueerd.

De gebruikte criteria zijn:

- doel van het onderzoek;
- beschikbare hoeveelheid;
- waarde van het specimen, zeldzaamheid;
- esthetische waarde;
- verwachte resultaten.

Antarctische meteorieten

De procedure voor de bemonstering van de antarctische meteorieten staat onder toezicht van een SLC (Scientific Loan Comitee) volgens de instructie "How to loan a piece from the collection".

Algemene collectie meteorieten

Elke aanvraag moet worden geëvalueerd door minstens 3 personen (conservator, meteorietenspecialist, persoon van de OD Aarde en Geschiedenis van het Leven).

De gebruikte criteria om een beslissing te nemen zijn:

- type meteoriet (H5, L6, ...);
- gevallen of gevonden hoeveelheid;
- hoeveelheid aanwezig in de collectie;
- "main mass" in de collectie of niet;
- doel van het onderzoek.

PROCEDURE VALORISATIE

P 15-04

Rev 03

P 5 van 6

De algemene regel is gebaseerd op het document van de antarctische meteorieten (collections.naturalsciences.be).

Het resterende deel van de meteoriet moet ten minste twee derden bedragen van de origineel verworven massa. In het geval van zeldzame meteorieten (andere dan type 4-6 van de ordinaire chondrieten) moet de resterende massa minstens 80 % bedragen van de origineel verworven massa. De aangeleverde hoeveelheid materiaal van deze zeldzame meteorieten zal nooit meer zijn dan 1 gram.

3.2.6 Specificiteiten van de collectie Recente Invertebraten

Het verpakken en verzenden van de specimens gebeurt volgens de instructie Verpakking en Verzending Recente Invertebraten.

3.2.7 Specificiteiten van de collectie Paleontologie

Het verpakken en verzenden van de specimens gebeurt volgens de instructie Verpakking en Verzending Paleontologie.

3.2.8 Specificiteiten van de collectie Recente Vertebraten

De verpakking en de verzending van de specimens gebeurt volgens de instructies Verpakking en Verzending in alcohol of formol Recente Vertebraten en Verpakking en Verzending droog Recente Vertebraten.

3.3 Uitlening voor tentoonstellingen

Uitlening van specimens voor tentoonstellingen kan alleen plaatsvinden met de toestemming van het Diensthooft van de Wetenschappelijke Dienst voor het Patrimonium, die de betrokken conservator(en) raadpleegt. Zij stellen samen de uitleningsvoorwaarden op en registreren deze in het contract tot uitlening voor tentoonstelling. De specimens worden vervolgens verpakt en aan de ontvanger bezorgd volgens de modaliteiten in het contract tot uitlening voor tentoonstelling.

Na het beëindigen van de tentoonstelling controleert de WDP de toestand van de specimens, wordt hun terugkeer geregistreerd en worden ze teruggeplaatst in hun ad-hoc bewaarplaatsen. Hierbij wordt het spookspecimen vervangen door het origineel.

In geval van schade worden eventuele restauratiehandelingen uitgevoerd en gedocumenteerd.

3.3.1 Interne tentoonstelling

Tijdens de voorbereidende fase van een tentoonstelling, wanneer de Dienst voor Ontwikkeling van Tentoonstellingen de gewenste specimens heeft beschreven, moeten de conservatoren zo snel mogelijk de optimale omstandigheden voor tentoonstelling en toegang meedelen, zodat de Dienst voor Ontwikkeling van Tentoonstellingen hiermee rekening kan houden bij de uitwerking van de tentoonstelling.

Als de Technische Dienst voor onderhoudsredenen in de uitstallkasten binnen moet kunnen, moet hij zich wenden tot de Dienst voor Museologie, die de Wetenschappelijke Dienst voor het Patrimonium op de hoogte brengt, om de controles en eventuele noodzakelijke handelingen uit te voeren.

Wanneer de bewarings- en/of tentoonstellingsvoorwaarden niet worden gerespecteerd, of wanneer de specimens worden aangetast, is de verantwoordelijke conservator verplicht de specimens uit de tentoonstelling te laten verwijderen.

3.3.1.1 Permanente tentoonstelling

De specimens die werden uitgeleend voor interne permanente tentoonstellingen, vallen onder de verantwoordelijkheid van de WDP voor hun onderhoud en het behoud van hun integriteit. De Dienst voor Ontwikkeling van Tentoonstellingen (concept) en de Dienst voor Museologie (tentoonstelling) moeten de WDP de toegang tot de specimens voor onderzoek garanderen.

Enkel de versie op <https://share.naturalsciences.be> van dit document is bijgewerkt.

Afdrukdatum: 06/11/2017

PROCEDURE VALORISATIE

P 15-04

Rev 03

P 6 van 6

De WDP brengt regelmatig een bezoek aan de tentoonstellingen waarbij de bewaringsvoorwaarden worden gecontroleerd. De conservatoren beslissen over eventuele noodzakelijke curatieve handelingen.

3.3.1.2 Tijdelijke tentoonstelling

De specimens die werden uitgeleend voor interne tijdelijke tentoonstellingen, vallen onder de verantwoordelijkheid van de Dienst voor Museologie voor hun onderhoud en het behoud van hun integriteit.

De Dienst voor Museologie brengt de WDP op de hoogte van alle incidenten in verband met de geleende specimens. De conservatoren beslissen over eventuele noodzakelijke curatieve handelingen.

3.3.2 Externe tentoonstelling

De uitlening van specimens voor een externe tentoonstelling gebeurt op aanvraag van de ontlener. Deze laatste moet een schriftelijke aanvraag indienen bij de Algemene Directie of bij de WDP, met vermelding van de gewenste specimens en de aard van de tentoonstelling.

Vervolgens bezorgt hij het Diensthoofd van de WDP of de betrokken conservator het ingevulde inlichtingenformulier voor tijdelijke tentoonstelling. Wanneer er een akkoord wordt bereikt over de uitlening, stelt de WDP een contract voor tijdelijke uitlening op, dat wordt ondertekend door de ontlener en door de Algemeen Directeur of het Diensthoofd van de WDP of de betrokken conservator.

De duur van de uitlening, de verzekering, evenals praktische regelingen voor de verzending en de terugkeer worden beschreven in het contract voor tijdelijke uitlening. Elke aanvraag tot verlenging moet schriftelijk worden ingediend bij het Diensthoofd van de WDP of de betrokken conservator.

4 Referentiedocumenten

Code	Titel	Verspreiding
-	-	-

5 Overzicht van de wijzigingen

Datum	Motief	Versie
01/09/2014	Originele versie	01
15/09/2015	Revisie van de referentiedocumenten	02
25/10/2017	Vervanging van het acroniem "MARS" door collections.naturalsciences.be	03